

Köszöntő

Az e számmal útjára induló jogtudományi és politikatudományi folyóirat, a *Jog - Állam - Politika* főszerkesztője tisztelettel köszönti szerző- és olvasóközönségét. A főszerkesztő az alapító Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar és a Szerkesztőbizottság felhatalmazottjaként a folyóirat szervezésével és felügyeletével rá háramló tudományetikai kötelességének kíván eleget tenni, amikor a köszöntő ürügyén az érthetőség és megítélhetőség érdekében e rövid előszó formájában bemutatja a közönség számára az alapítás indítékait és céljait, s illendő tömörséggel vázolja a folyóirat jövőjéről alkotott elképzeléseit.

A folyóirat létrehozása a győri Széchenyi István Egyetem megalapításának része, s így része a magyar jogi oktatás, illetve jog- és államtudományok rendszerváltozásának is, annak a napjainkig tartó folyamatnak, melynek során a jog- és államtudományok az átmeneti intézeti formából önálló karrá szerveződtek a győri egyetem struktúráján belül. E tudomány- és egyetemtörténeti változás párhuzamos eseményei, melyek egyben az alapítási történet végkifejletét is jelentik, a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar önálló doktori iskolájának a megszervezése és az önálló tudományos folyóirat létrehozása.^[*]

[*]A folyóirat-alapítás nem előzmény nélküli a győri Állam- és Jogtudományi Kar kialakulásának történetében. 2002-ben az ELTE-SZIF Oktatási Intézet jogutódjaként a Széchenyi Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Karán belül létesített Állam- és Jogtudományi Intézet akkori tudományos vezetése 2003-ban *Leviatán* címmel már létrehozott egy intézeti tudományos actát. Thomas Hobbes *Leviatánja* melletti döntést az acta létrehozói, Révész T. Mihály és Szigeti Péter a következőképpen indokolták: „Egyrészt a figyelemfelkeltésen túlmenően könnyen azonosítható és megjegyezhető címet kerestünk, másrészt olyat, amely alkalmas több tudományterület törekvéseinek a reprezentálására. Tehát a »mesterséges lény« közel sem szörnyeteget, etatista törekvést, s nem valaminő újkori kontraktualizmust képvisel, pusztán a politika, az állam, a jogtudományok, az elméleti és történeti stúdiumok együttesének, keresztmetszetének a szimbolizálását. Keresztapa-névadónk racionalizmusát, széles körű elméleti, történeti és empirikus tudását pedig jó volna - legalábbis erőnk szerint - mérceként követni.” (Révész T. Mihály - Szigeti Péter: Bemutatkozás - Köszöntő. In Szigeti Péter (szerk.): *Leviatán*. Az Állam- és Jogtudományi Intézet tudományos közleményei. Alapítva: Győr, 2003; Tomus I., 2004, Universitas-Győr Kht, 8. o.) 2003 és 2005 között az intézeti tudományos acta öt száma jelent meg. A győri Állam- és Jogtudományi Karon 2004. szeptember 3-4-én rendezett országos tudományos konferencia anyaga különszámban jelent meg. (Vö. Szigeti Péter (szerk.): *Államelmélet - Politikai filozófia - Jogbölcselet*. *Leviatán*, 2005, Universitas-Győr Kht.)

Az egyetemalapítási folyamat lezárulásával kialakultak és stabilizálódtak a normáltudományi kutatás feltételei. A normáltudományi kutatás helyzetében a doktori iskola a tudományos kutatás és oktatás együttes művelésének a legfelső szintje, a folyóirat pedig, ezzel párhuzamosan és ehhez kapcsolódva, az egyetem tudományos önmegjelenítésének a legfontosabb médiuma, amely a nyilvános tudományos kritika számára hozzáférhetővé teszi és reprezentálja az egyetemen folyó kutatások eredményeit, a jog- és államtudományi kutatás aktuális állását. Ebben az összefüggésben a folyóiratot fenntartó tudományos közösség alapvető törekvése, hogy a *Jog - Állam - Politika*, szellemiségét és irányultságát tekintve, reprezentatív módon kapcsolja össze és fejezze ki az egyetem és a tudomány univerzális eszméit.

Az alapítás története, különösen az egyetem eddigi kutatási-oktatási tapasztalatainak, teljesítményeinek a tükrében, annak tényyszerűségével is szembesítette az Alapítót és a Szerkesztőbizottságot, hogy a folyóirat létrehozása elválaszthatatlan a rendszerváltozás és az európai egyesülés korszakában új kihívásokkal szembeálló magyar jog- és államtudomány helyzetétől. A magyar jog- és államtudomány immár visszavonhatatlanul az euroatlanti modernitás globalizálódó tudományrendszerének része, a nemzetek feletti tudományos diskurzus saját jogú tagja, s így létfontosságú számára, hogy ebben az helyzetben is pozícionálja magát. Mindez azzal jár, hogy a magyar jog- és államtudománynak már ezen az új probléma-horizonton kell átgondolnia és, ha szükséges, újraértelmeznie rendeltetésével, hivatásával kapcsolatos felfogását, és ennek szellemében kell megfogalmaznia saját jövőjéről alkotott elképzeléseit, céljait és feladatait. Ezzel a jog- és államtudományi helyzetértelmezés kutatási témává, az értelmezési változatok helyességéről folyó vita a kutatás egyik központi problémájává válik. Különösen így kell ennek lennie, ha figyelembe vesszük, hogy a rendszerváltozás alkotmányosan garantált társadalmi-kulturális és szellemi pluralizmusának majd húsz éve formálódó „új” helyzetében – a magyar és európai alkotmányozási, jogalkotási folyamat párhuzamossága következtében – rövid idő alatt nemcsak a jog mennyiségi-minőségi komplexitása és az állami feladatok száma nőtt meg roppant mértékben, hanem megsokszorozódtak a különböző társadalmi területek és gyakorlatok differenciált jogi szabályozása iránti szükségletek és igények is, amelyeket azonban már csak kettős, európai és magyar perspektívában lehet megindokolni és érvényesíteni. A jog komplexitásnövekedése, az államszerkezet átalakulása és funkcionális differenciálódása ugyanakkor kitermelte a megértése és magyarázata iránti elméleti szükségleteket, dogmatikai törekvéseket is, ami ahhoz vezetett, hogy jelentősen megnőtt a jog- államtudományi nézőpontú és tárgyú írások, valamint az ezeket publikáló folyóiratok száma, és kiéleződött a folyóiratok közötti versengés. Ezzel összefüggésben különösen örvendetes fejleménynek tekintjük, hogy e gyarapodás által, bár nem szűnik meg, de nagy mértékben relativizálódik az elméleti és gyakorlati jogászatot, a jogtudományt és a jogot elválasztó határvonal. A gyakorlati jogászok írásai ugyanis olyan szövegek, amelyben egyfelől, akarva, nem akarva, az írástudó jogász távolságtartó szemlélődő-elmélkedő beállítódása fejeződik ki, másfelől a kifejtett gondolatok és érvek az objektivitási-tárgyszerűségi

követelményeknek eleget téve igazságigénnyel lépnek fel, s így szükségképpen részévé válnak a jogtudományi diskurzusnak. A közös, magyar-európai jog komplexitása dogmatikai uralásának, a közös magyar-európai állam felépülése és működése elméleti megértésének a szükséglete napjainkban olyan teoretikus kihívás, amely a jog és a jogtudomány területén aktív jogászokat és jogtudósokat egyaránt provokálja, és arra kényszeríti, hogy a problémákat és válaszokat közösen, egy folyamatos teoretikus párbeszéd keretében együttműködve fogalmazzák meg. A magyar jog és jogtudomány így létrejövő közös teljesítményei egyfelől reflexívebb és a komplexitás növekedés feldolgozására alkalmasabbá teszik a jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a jogtudomány gyakorlatát, másfelől gazdagítják a magyar jogászai hagyományt, láthatóvá téve és erősítve annak európai kötődését.

Mindezen fejlemények tehát a jog- és államtudományi diszciplínákat óhatatlanul helykeresésre és folyamatos helyzetmeghatározásra kényszerítik. A rendszerváltozás tudományos, politikai és jogi vitáiban ennek a kényszernek a hatása mutatkozik meg, amikor a vita résztvevői mindenekelőtt a jogharmonizáció, az európai alkotmányozás kapcsán az alkalmazkodás és/vagy önállóság, utánzás (másolás) és/vagy eredetiség (újat alkotás) tudatosan vagy öntudatlanul előfeltételezett alternatívájának nézőpontjából fogalmazzák meg javaslataikat. A közös, magyar-európai jogállam uralmának a korszakában ez a kérdés a tudomány és etika összefüggésében, elvileg és tiszta formában a következőképpen vetődik fel. Az új helyzetet a magyar jog- és államtudomány képviselői, illetve azok többsége, vagy sorsszerűségként, azaz uralhatatlan szükségszerűségként fogják fel, vagy olyan összefüggések és folyamatok dinamikus konstellációjaként, amely szerkezetét és tendenciáit tekintve viszonylag átlátható, kutatható, a tudomány belső és külső gyakorlatában megismerő módon uralható, azaz teoretikusan előre jelezhető. A jog- és államtudományi kutatás szabadságát a sorsetikai válasz az utánzás és alkalmazkodás gesztusaira korlátozza, a nemzetközi euroatlanti tudománnyal való együtt haladás jelszavával észrevétlenül a sodródás kényelmes stratégiáját ajánlja. Ez azzal a következménnyel jár, hogy a kutatásban kritikátlanul az alkalmazkodás megfontolás nélkül elfogadott mércéi válnak kötelezővé, és így fel sem vetődik az önértelmezés igénye és az eredetiség problémája. Ezzel szemben a felelősségetikai válasz – amely nem becsüli le a magyar tudomány autonómiáját, jogi-jogászai hagyományunk eredetiségpotenciálját – azon a meggyőződésen alapul, hogy jog- és államtudományunk csak akkor lehet a nemzetközi tudományos versengés önálló és sikeres résztvevője, és csak akkor lehet képes maga dönteni a saját jövőjéről, ha az új helyzetben éppen az önértelmezés szükségszerűségéből, s ezzel szoros összefüggésben saját emergencia- avagy eredetiségképességének a kritikai vizsgálatából indul ki.

Az Alapító és a Szerkesztőbizottság a felelősségetikai megközelítés szellemében, annak helyességéről meggyőződve bocsátja útjára a folyóiratot, amely így irányultságát és tematikáit tekintve lényegileg kapcsolódik a magyar jog- és államtudomány jelenkori önértelmezési-önmegjelenítési problémáihoz. Ezzel összefüggésben magától értendő előfeltételnek és kiindulópontnak tekinti azt a tényt, hogy a rendszerváltozás helyzetét elsősorban a tudomány, a jog és a

politika területén folyó szellemi versengés konstellációja, aktuális erőviszonyai határozzák meg, s hogy ennek a versengésnek az alapvető sajátossága éppen a beállítódások, nézőpontok, érvelési módok, kommunikatív kompetenciák keveredése, egymásba csúsztatása, az intézményesített határok folyamatos áthágása. A magyar jog- és államtudománynak ilyen feltételek között kell tudnia tisztázni és rögzíteni alapvető szellemi orientációs pontjait, módszertani-ismeretelméleti pozícióit, valamint azokat a kritériumokat, amellyel képes kritikailag megítélni egyfelől saját megismerő teljesítményeinek értelmes voltát, másfelől e teljesítmények emergenciaképességét, vagyis azt, hogy milyen értelemben jelentenek más és újat az eddigiekhez képest, s hogy milyen gyakorlatokban alkalmazhatóak, illetve alkalmazhatóak-e egyáltalán.

A folyóirat alapvetően az államprobléma perspektivikus megfogalmazásainak, illetve ún. jogállami interpretációinak a nézőpontjából közelít a magyar jog- és államtudomány vázolt egzisztenciális helyzetéhez, s az állammal foglalkozó tudományok együttműködésének szellemében, a jövőben kialakítani remélt diszciplináris egyensúly megteremtésének az igényével kíván helyt adni a politikatudományi és más, szélesebb értelemben vett társadalomtudományi, illetve társadalom-, jog és politikafilozófiai elkötelezettségű publikációknak. A folyóirat elnevezése, a cím kompozíciója ezt az irányultságot és jövőképet hivatott tükrözni.

A Főszerkesztő

Győr Főtér

